

GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDE TAHKİM: ÇİN-FİLİPİNLER REKABETİ*

Arbitration in the South China Sea: China-Philippines Competition

Öğr. Gör. Dr. Özlem Zerrin KEYVAN**

Özet

Jeopolitik ve stratejik olarak Güney Çin Denizi önemli bir role sahiptir. Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler, Malezya ve Brunei'nin Güney Çin Denizi'nde birbirlerine yönelik iddiaları bulunmaktadır. Bu nedenle Güney Çin Denizi, Doğu Asya'nın en tartışmalı ve karmaşık diplomatik konusunu oluşturmaktadır. 1974 yılından itibaren Güney Çin Denizi'ndeki anlaşmazlıklar giderek artmıştır. 2013 yılında, Filipinler tek taraflı olarak Çin'in bölgedeki faaliyetlerinin uluslararası hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle Daimi Tahkim Mahkemesi'ne (PCA) başvurmuş ve takip eden üç yıl içinde mahkeme, Filipinler lehine karar vermiştir. Çin'in Daimi Hakemlik Mahkemesi'ne cevap olarak nasıl tepki vereceği altı çizilerek belirtilmiştir. Sonuç olarak, uygulanabilir çözümler Güney Çin Denizi'ndeki anlaşmazlıkları ve çatışmaları çözmek için her iki tarafa da önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Çin, Filipinler, Daimi Tahkim Mahkemesi, Güney Çin Denizi, Doğu Asya.

Abstract

Geopolitically and strategically, the South China Sea enjoys a significant role. China, Taiwan, Vietnam, the Philippines, Malaysia, and Brunei all have rival claims in the South China Sea. Therefore, the South China Sea is the most controversial and complex diplomatic issue in East Asia. The disputes in the South China Sea since 1974 have steadily increased. In 2013, the Philippines unilaterally brought the arbitration case to the Permanent Court of Arbitration (PCA), saying that in the region Chinese activities were against international law. The aim of this study is to highlight the Chinese reaction how to respond the PCA. As a result, in this study workable solutions are proposed to both sides to settle disputes and conflicts in the South China Sea.

Keywords: China, the Philippines, the Permanent Court of Arbitration, the South China Sea, East Asia.

* Makale Gönderim Tarihi: 23.04.2017 ;

Yayına Kabul Tarihi: 02.12.2017

** Öğr. Gör. Dr., Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, ozkeyvan@hacettepe.edu.tr

Giriş

Güney Çin Denizi, Güneydoğu Asya ve Güney Asya arasında köprü konumundadır. Güney Çin Denizi'ndeki adaların, adacıkların ve deniz alanlarının üzerindeki hak iddiaları; Brunei, Çin, Endonezya, Malezya, Filipinler, Tayvan ve Vietnam arasında rekabet ortamının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Adalar üzerindeki hak iddiaları bölgede uzun süredir devam eden gerginlik ve güvensizlik ortamını yaratmıştır. 1982 yılında sonuçlanan ve 1994 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS) kıyı devletlerin ekonomik ve güvenlik çıkarlarını dengelemek amacıyla yasal bir çerçeve oluşturmuştur. Sözleşme, kıyı devletlerine 200 mile kadar uzanan bir deniz alanında münhasır ekonomik bölge ilan etme hakkı tanımıştır. Çin ve Filipinler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraftır.

Çin'in bölgede, Güney Çin Denizi meselesiyle ilgili anlaşmazlıklar yaşadığı ülkeler içinde sadece Filipinler'in uluslararası Tahkim Mahkemesi'ne başvurmuş olması, Filipinler'le ilişkileri daha da karmaşık hale getirmiştir. Bununla birlikte Asya Pasifik bölgesinde rekabet halinde olan Çin ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD), etki alanlarını genişletmeye çalışmaktadır. Bunu yaparken de bölge ülkelerinden yararlanmakta ve bu kapsama giren aktörler üzerinden rekabet yürütmektedirler. Bu çalışmada Çin ve ABD'nin bölgedeki rekabetinde özellikle Filipinler'in sahip olduğu öneme değinilecektir. Ayrıca Çin-Filipinler ve ABD-Filipinler ilişkilerine, Uluslararası Tahkim Mahkemesi'nin verdiği karar ışığında bahsedilecektir.

Güney Çin Denizi Anlaşmazlığında Çin ve Filipinler

Filipinler 1565 yılından itibaren İspanyol kolonisiydi. Milliyetçilik ve bağımsızlık hareketlerinin 19.yy'ın ortalarından itibaren artmasının ardından, 1898 yılındaki İspanya-ABD savaşının sonucunda ABD'ye devredilmiştir. ABD Kongresi, 4 Temmuz 1946 tarihinde Filipinler'in bağımsızlığını kabul etmiştir. Bağımsızlığını kazanan Filipinler, ABD'yle ilişkilerini geliştirme yoluna gitmiş, Soğuk Savaş döneminde de Subic Körfezi Deniz Üssü ve Clark Hava Kuvvetleri Üssü'nde ABD'nin askeri varlığını sürdürmesine izin vermiştir. ABD'yle geliştirilen ittifak, Filipinler'in dış politikasını oluşturmuştur.

1975 yılında Çin ile Filipinler arasında diplomatik ilişkiler resmen başlamıştır. Tayvan meselesi, Güney Çin Denizi anlaşmazlığı ve ABD'nin bölgeye entegrasyonuna hizmet etmesi, Çin-Filipinler arasında üç temel sorunu teşkil etmiştir. Filipinler ve Tayvan Luzon Boğazı'yla ayrılmaktadır. Çin'in tek Çin politikasını onaylamasına rağmen, Filipinler'in Tayvan'la ilişkilerini tamamen koparma yoluna gitmemesi, Filipinler-Çin ilişkilerine olumsuz olarak yansımaktadır. Filipinler'e bir süre ticari ve askeri baskı uygulayan Çin, Filipinler'in turizmini de baltalamaya çalışmıştır.

Güney Çin Denizi önemli bir ticaret yoludur. Dünyadaki tüm ticari yük gemilerinin neredeyse yarısının, Avrupa ve Ortadoğu'dan Asya'nın doğusuna ulaşmak için bu denizden geçmesi gerekmektedir. Deniz tabanının altında zengin petrol ve doğalgaz rezervlerine sahiptir. Bu yüzden Güney Çin Denizi'nin belli bölgeleri üzerinde devletlerin egemenlik haklarına sahip olduklarına dair iddiaları vardır. Özellikle Güney Çin Denizi üzerinde bulunan Spratly (Nasha) ve Paracel (Xisha) adaları, Filipinler ve Çin arasındaki krizlerin kaynağıdır. Filipinler'in, Scarborough (Huangyan) Resifi ve Spratly adaları üzerinde egemenlik iddiaları bulunmaktadır. Benzer şekilde Kalayaan adaları üzerinde, Filipinler'le birlikte, Çin, Malezya, Tayvan ve Vietnam da egemenlik iddialarına sahiptir ve söz konusu adalar, belirtilen devletler arasında önemli bir anlaşmazlık konusu olarak ortaya çıkmaktadır. Söz konusu bölgenin zengin petrol ve doğalgaz rezervlerine sahip olması, jeopolitik açıdan önem arz etmesi, anlaşmazlıkların çözülmesine engel teşkil etmektedir.

7 Haziran 1933 yılında Çin hükümetinin kurduğu “Kara ve Deniz Haritaları Araştırma Komitesi” Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki iddialarını başlatmıştır.¹ 1935 yılında yayınladığı on bir çizgili hat haritasıyla da Güney Çin Denizi'nin tamamının aidiyetini üstlendiğini belirtmiştir. Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki iddiaları, 1947 yılında yayınladığı tarihsel kullanımını ve egemenlik haklarını içeren “dokuz çizgili hat” haritasına dayanmaktadır. Bu adaların bölgenin zengin petrol ve doğalgaz yataklarına sahip olduğu bilinmektedir. Çin, yayınladığı

¹ Leszek Buszynski, “The Origins and Development of the South China Maritime Dispute”, Leszek Buszynski-Christopher B. Roberts, der., *The South China Sea Maritime Dispute: Political, Legal and Regional Perspectives*, Routledge, 2015, s. 6.

harita çerçevesinde neredeyse Güney Çin Denizi'nin tamamıyla ilgili tarihsel iddialarda bulunmaktadır. Bu iddialar çerçevesinde Hint ve Pasifik okyanuslarında deniz stratejisinin uygulanmasını sağlayarak Tayvan'ı bloke etme amacını taşımaktadır.

Çin ve Filipinler arasındaki Güney Çin Denizi anlaşmazlığı, 1971-1994 yılları arasında iki tarafında önemsedığı bir mesele olmamıştır. 1995 yılında Çin'in üzerinde hak iddia ettiği Mischief resifini işgal etmesi ve resifteki askeri varlığını arttırması, iki ülkenin Güney Çin Denizi'nde gerginliğinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sayede Çin'in Güney Çin Denizi'yle ilgili niyetleri de ortaya çıkmıştır. Bu yıldan itibaren Çin-Filipinler arasında Scarborough resifi çatışma alanı haline gelmiştir. Çin ile Filipinler arasındaki tartışmalı bölge, sığ sular, resifler ve kayalıklardan oluşmaktadır. Çin bölgeyi Huangyan; Filipinler Scarborough olarak adlandırmaktadır. Scarborough, Filipinler'e yaklaşık 100 deniz mili uzaklıktayken; Çin'e 500 deniz mili uzaklıktadır. Filipinler, Birleşmiş Milletler (BM) Deniz Hukuku tarafından kabul edilen 200 millik kıta sahanlığı çerçevesinde söz konusu adaların kendisine ait olduğunu savunmaktadır. Çin ise bu adaların tarihi Çin topraklarının bir parçası olduğunu ve egemenliğinin tartışılmayacağını iddia etmektedir.

Toprak ve egemenlik anlaşmazlıkları, öncelikle Çin ile Filipinler arasında büyük gerginliklere sebep olmaktadır. Güney Çin Denizi'ndeki gerginliği azaltmak ve güven verici bir ortam oluşturmak için diplomatik girişimlere başvurulmuştur. 1995 yılından 2000 yılına kadar iki tarafta sorunu çözmekten öte, güven sağlamayı amaçlamıştır. Özellikle Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) üyesi ülkelerle arasındaki ilişkilerin, Filipinler'le yaşanan sorunlara bağlanması, Çin'i harekete geçirmiştir. 4 Kasım 2002 tarihinde Çin ile ASEAN üyesi ülkeler arasında "Güney Çin Denizi'ne İlişkin Tarafların Davranış Deklarasyonu" bahsi geçen denizde statükonun korunması amacıyla imzalanmıştır. 2004 yılında Filipinler Devlet Başkanı Gloria Macapagal Arroyo Çin'e, 2005 yılında Çin Devlet Başkanı Hu Jintao Filipinler'e resmi bir ziyarette bulunmuş ve ilişkilere yeni bir boyut kazandırılmaya çalışılmıştır. 2001-2010 yılları arası ilişkilerdeki yumuşama, ekonomik ilişkilere de yansımış, büyük Çin pazarı Filipin malları için önemli bir ihracat alanı haline dönüşmüştür.²

2 Renato Cruz de Castro, "The 2012 Scarborough Shoal stand-off. From stalemate to escalation

Filipinler'in 2009 yılında çıkardığı kanunu, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne entegre etmesi, kontrol altına alınmış olan sorunu tekrardan gündeme alarak iki ülkeyi de karşı karşıya getirmiştir. Filipinler, meseleyi uluslararasılaştırmayı hedeflerken; Çin meselenin iki taraflı bir çözümü içermesi gerektiğini savunmaktadır. Çin, uluslararası anlaşmazlıklarda bir devletin arabulucu rol oynamasına ve çok taraflı görüşmelerle sorunun çözülmeye çalışılmasına karşıdır. Filipinler'in, Çin'le tartışılmalı bölge sorununu, uluslararası mahkemeye başvurarak barışçıl ve uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde çözme isteğini belirtmesinin ardından, Çin'in böyle bir seçeneğe imkân tanımadığını ifade etmesiyle birlikte, uluslararası kamuoyunun ilgisi bir anda bölgeye çevrilmiştir. Çin de 2009 yılında BM Kıta Sahaneliği Komisyonu'na dokuz çizgili hat haritasını ekleyerek iddialarını yinelemiştir. Filipinler, Çin'in dokuz çizgili hat haritası iddiasını reddetmiş, Batı Filipin Denizi olarak adlandırdığı denizde 200 millik münhasır ekonomik bölge ve 12 millik kıta sahanlığı haklarını savunmuştur. Çin'le mukayese edildiğinde Filipinler'in iddiaları oldukça yenidir. 2012 yılında Filipinler Güney Çin Denizi'ni, Batı Çin Denizi olarak yeniden adlandırdığını açıklamıştır.³

Nisan 2012'de Filipinler savaş gemilerinin, Scarborough resifinde demirlemiş bir grup Çinli balıkçıyı gözaltına almak isterken Çin devriye gemileri tarafından engellenmiştir. Bu engellemenin ardından Güney Çin Denizi'nde 16-22 Nisan 2012 tarihleri arasında ABD ile Filipinler arasında askeri tatbikat gerçekleştirilmiştir. Bu yıllık ortak askeri tatbikatla bölgede Çin ve ABD'nin rekabet halinde olarak etki alanlarını genişletmeye çalıştığını söylemek mümkün hale gelmiştir. Çin, bu durumdan rahatsız olmuştur. Her iki tarafta etki alanlarını genişletmeye çalışırken bölge ülkelerinden yararlanmakta ve bölge ülkeleri arasındaki rekabet üzerinden ilişki yürütmektedir. Filipinler-Çin anlaşmazlığında ABD, Güney Çin Denizi'nde istikrar hedefine odaklanmıştır. Filipinler, bölgede Çin'e karşı denge oluşturabilmesi ihtimaline dayanarak ABD'yle ilişkilerinin daha aktif olması fikrine sıcak bakmaktadır. Bahsi geçen devletle savunma konusunda işbirliğini güçlendirmek niyetinde ve askeri işbirliğinin Çin'in bölgedeki nüfuzunun önüne geçeceğine inanmaktadır. Çin, Asya Pasifik

of the South China dispute", Leszek Buszynski-Christopher B. Roberts, der., *The South China Sea Maritime Dispute: Political, Legal and Regional Perspectives*, Routledge, 2015, s. 114.

3 Hailong Ju, *China's Maritime Power and Strategy History, National Security and Geopolitics World*, Scientific Publishing, 2015, s. 203.

bölgesinde söz sahibi oldukça, ABD'yle çatışma ihtimali artmaktadır. Çin'in, bölgesinde “barış içinde bir arada yaşama” ilkesine dayanan barışçıl bir dış politika takip ettiğini her fırsatta dile getirmesine rağmen askeri gücünü arttırma ve ordusunu modernize etme amaçlı, planlı bir çalışma yürüttüğü de gözden kaçmamaktadır. Ayrıca ABD'yi dengelemek adına askeri modernizasyonuna ağırlık vermeye ve bununla birlikte uzaya ciddi anlamda yatırım yapmaya başlamıştır.⁴ Görülmektedir ki en iyi şekilde genişleyen ve artan jeopolitik emelleri çerçevesinde, çıkarlarını yeniden biçimlendirmekle ilgilenmektedir.

Filipinler, ABD'yle askeri tatbikatlar yapmaya önem vermektedir. Bu askeri tatbikatlardan her iki ülke de faydalanmaktadır. Bunlardan en önemlisi 1991 yılında iki ülkenin yakınlığını vurgulamak amacıyla gerçekleştirdiği ve “Balikatan” adını verdikleri tatbikattır. Balikatan, Filipince “omuz omuz” anlamına gelmektedir.⁵ Coğrafi bakımdan yakınında bulunan bu bölgede gerçekleştirilen askeri tatbikatlardan Çin rahatsızlık duymaktadır. Bu tatbikatlar her yıl düzenlenmekte ve her sene Çin hükümetinin eleştirilerine maruz kalmaktadır. 16-22 Nisan 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilen tatbikatın diğerlerinden en önemli farkı, Güney Çin Denizi'nde Filipinler'le Çin arasında kriz devam ederken Spratly adalarına en yakın Filipin toprağı olan Palawan adası açıklarında hem Çin hem de Filipinler'in hak iddia ettiği resifte yapılmış olmasıdır.

Tahkim Mahkemesi'ne Başvuru ve Sonrasındaki İlişkiler

2012 yılı iki ülke ilişkilerinin zora girdiği bir yıl olmuştur. Çin, Filipinler'den BM'ye başvurmasını, ASEAN gibi uluslararası örgütlerin meseleye müdahil olmasını sağlamamasını, ABD'yle ittifak içinde bulunmamasını, herhangi bir basın yayın organına meselenin çözüm sürecinden bahsedilmemesini istemiştir.⁶ İlişkiler, güven üzerine inşa edilmeye çalışılırken Çin, “dokuz çizgili hat” haritasını

4 Eric Hagt-Matthew Durnin, “Space, China's Tactical Frontier”, *Journal of Strategic Studies*, Cilt: 34, Sayı: 5, October 2011, s. 733-761.

5 Simon S. C. Tay, *Asia Alone: The Dangerous Post-Crisis Divide from America*, John Wiley Sons (Asia) Pte. Ltd, 2010, s. 142.

6 “Manila Takes a Stand”, *The Wall Street Journal*, <https://www.wsj.com/articles/SB10001424127887323539804578261140985134254>, (Erişim Tarihi: 30.03.2017).

içeren yeni e-pasaportlar yayımlamıştır.⁷ Scarborough resifinde Filipin balıkçı tekneleri Çin tarafından engellenmiştir. Uluslararası hukuku ve Manila Deklarasyonu'nu ihlal ettiğine dair Filipinler tarafından suçlanmıştır. Çin'in iddialarını reddeden Filipinler, 22 Ocak 2013 tarihinde BM Daimi Tahkim Mahkemesi'ne başvurmuş ve Güney Çin Denizi'nde yaşanan anlaşmazlığın çözüme kavuşması amacıyla hukuki süreci başlatmıştır. Çin, Filipinler'in ABD'yle ittifak ilişkisine girmemesi gerekliliğini savunurken, 2014 yılında ABD ve Filipinler arasında Güçlendirilmiş Savunma İşbirliği Antlaşması imzalanmıştır. ABD bu antlaşmayla askeri üsler elde etmiştir.⁸ Bu sayede askeri ilişkiler daha da derinleşmiştir. Balıkatan tatbikatlarının arttırılmasını teşvik etmiştir. ABD'nin bu antlaşmayla Asya Pasifik'i dengelemesi kolaylaşmıştır. Terörle mücadele anlamında da Filipinler, ABD için güçlü bir müttefik halini almıştır. Antlaşmada Güney Çin Denizi'yle ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Çin'in Filipinler'in egemenlik haklarını ihlal ettiğine ve suni adalar inşa ederek Güney Çin Denizi'ndeki mercan kayalıklarına büyük zarar verdiğiğine dair tek taraflı olarak yaptığı başvuruyu değerlendiren Mahkeme, 2016 yılında Filipinler lehine karar vermiştir. Tahkim mahkemesi kararında, Çin'in Güney Çin Denizi'nin nerdeyse tamamını işgal etmesinin yasal bir dayanağının bulunmadığını belirtmiştir.

Çin, kararın hükümsüz olduğunu ve bağlayıcı güce sahip olmadığını ilan etmiştir. Bu kararın Çin'in iddialarını ısrarla etkilemeyeceğini yinelemiştir. Kararın alınmasıyla beraber Çin, *Mischief* ve *Subi* resifleri arasında *Cessna CE-680* sivil uçağını uçurmuştur.⁹

Mahkemenin kararı, Filipinler'e uluslararası kamuoyundan destek almasını sağlamaktadır. Filipinler, bu avantajından vazgeçmek istememektedir. Çin de Güney Çin Denizi'ndeki iddialarından vazgeçecek gibi görünmemektedir. Bununla birlikte 2012 yılında *Senkaku* adalarının Japonya tarafından millileştirilmesindeki tepkisinin

7 Mingjiang Li-Loh Ming Hui Dylan, "China's fluid assertiveness in the South China Sea dispute", Andrew T. H. Tan, der., *Security and Conflict in East Asia*, Routledge, 2015, s. 96.

8 Cao Xiaoyang, "The US Asia-Pacific Rebalance Strategy versus China's Belt and Road Initiative", Jie Zhang, der., *China's Belt and Road Initiatives and Its Neighboring Diplomacy*, World Scientific Publishing, 2017, s. 42.

9 "Flight-tests check routes to Nansha airfields", *China Military*, http://english.chinamil.com.cn/news-channels/2016-07/13/content_7151603.htm, (Erişim Tarihi: 30.03.2017).

aksine, bu sefer Çin, daha ılımlı davranarak karara ilişkin Filipinler ve ABD büyükelçiliklerine yakın yerlerde protestoların yapılmasına izin vermemiştir.

2016 yılının Eylül ayında 8 gün süren Çin, Rusya'yla Güney ve Doğu Çin Denizi'nde Ortak Deniz-2016 adlı bir deniz tatbikatı gerçekleştirmiştir.¹⁰ Çin, bölgedeki egemenlik iddialarının tartışmazlığını pekiştirmeye düzenli devriyeler yaparak çalışmaktadır. Scarborough resifinde daha kararlı kontrol hakkını elde etmiş, Filipinler 12 Haziran'daki Bağımsızlık Günü'nde Thitu adasına (Pagasa) bayrak dikmek istediğini ancak Çin'den dolayı vazgeçtiğini açıklamıştır.¹¹

Filipinler, ABD'yle yakın olduğu kadar, Çin'le de yakın ilişkilerin kurulması ve yenilenmesi gerektiğine inanmaktadır. Çin, bölge ülkelerinin yaşanan gerginlikler karşısında ABD'ye yaklaştığını düşünmekte ve bu durumdan rahatsız olmaktadır. Buna ilaveten komşu ülkelerle yaşadığı bu anlaşmazlıklara ABD'nin müdahalesi kendisine yönelik olarak doğrudan müdahale edildiğine dair anlayışa yol açmaktadır. Filipinler'in son dönem bağımsız dış politikasının üç ana unsuru bulunmaktadır; dış politikasının ABD'den ayrılması, Çin'le ve bununla birlikte geleneksel olmayan yeni ortaklar bulunarak ilişkilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Tahkim mahkemesinde lehine çıkan karardan sonra Filipinler, hızla daha uzlaşmacı bir yaklaşıma yönelmiştir.

ABD, Güney Çin Denizi'yle ilgili olarak Çin'in deniz topraklarını ve içindeki kaynakları kontrol amacıyla gösterdiği çabaların sonucundan endişe etmektedir. Güney Çin Denizi'nin hakimiyetinin tamamen Çin'e bırakılmasının, Batı Pasifik'te varlığının ve Asya Pasifik'teki önderliğini yaptığı ittifak sisteminin zayıflamasına, bu sayede Çin'in bölgede egemen güç haline gelmesine neden olmasının muhtemel görünmesiyle rahatsızlık duymaktadır. Bununla birlikte Güçlendirilmiş Savunma İşbirliği Antlaşmasından doğan haklarına başvurmada gönülsüz davranmıştır. Donald Trump'ın, ABD Başkanı seçildikten

10 "China and Russia conduct war games in South China Sea", *DW*, <http://www.dw.com/en/china-and-russia-conduct-war-games-in-south-china-sea/a-19546393>, (Erişim Tarihi: 31.03.2017).

11 "Duterte cancels visit to disputed South China Sea island after warning from Beijing", *theguardian*, <https://www.theguardian.com/world/2017/apr/13/duterte-cancels-visit-to-disputed-south-china-sea-island-after-warning-from-beijing>, (Erişim Tarihi: 31.03.2017).

sonra Tayvan Lideri tarafından tebrik için telefonla aranması ve bu görüşmenin ardından Güney Çin Denizi'ndeki Çin'in faaliyetleriyle ilgili attığı tweette, Güney Çin Denizi'nin büyük bir askeri kompleks olduğunu ifade etmiştir. İki ülke arasındaki ticaret hacminin öneminin yadsınmaz bir gerçek olmasına rağmen, Çin'e Güney Çin Denizi'nde meydan okunacağını sinyallerini vermiştir. Exxon Mobil'in eski Başkanı ve CEO'su Trump'ın yeni kabinesinin Dışişleri Bakanı Rex Tillerson'un Çin'in yapay ada inşasını Rusya'nın Kırım'ı ilhakına benzeterek karşılaştırma yapması, Çin'i oldukça rahatsız etmiş, bölgedeki haklarını savunmak için sağlam duracağını ifade etmiştir.¹²

Çin, Filipinler'le ilişkilerini geliştirme yoluna gitmektedir. 30 Haziran 2016 tarihinde göreve başlayan Filipinler Devlet Başkanı Rodrigo Duterte, Çin'le iyi ilişkiler kurma niyetindedir. ABD, Asya'da Filipinler'in çok eski müttefikidir. Filipinler mahkeme kararıyla kamuoyunu yanına çekme imkanına sahip olmuşken, uyuşturucuyla mücadele sırasında meydana gelen insan hakları ihlalleri nedeniyle müttefikleriyle karşı karşıya gelmektedir. Özellikle ABD'nin insan hakları konusundaki eleştirileriyle karşı karşıya kalmaktadır. Eleştiriler sonucunda Filipinler, ABD'yle ilişkilerinin gerginleşmesine karşılık Çin'le yakınlaşmaya çalışmaktadır. Hatta Filipinler Devlet Başkanı Amerikan askerinin iki yıl içinde ülkeyi terk etmesi gerektiğini dahi dile getirmiştir.¹³ 2014 yılında Filipinler ve ABD arasında imzalanan Güçlendirilmiş Savunma İşbirliği Antlaşması'yla ABD'nin Asya Pasifik bölgesini dengelemesi kolaylaşmıştır, ancak bu antlaşmada Güney Çin Denizi'yle ilgili herhangi bir ifade yer almamaktadır. Bununla birlikte ABD, Filipinler lehine olan mahkeme kararına sessiz kalarak, askeri anlamda Filipinler'i desteklemeye gönülsüz durmaktadır.

Çin ile bağlarını geliştirmekle birlikte ABD'yle de ittifakını koruma, Filipinler'in uzun vadeli risklerini dengeleme amaçlı yaptığı girişimdir. Filipinler ABD'yle ittifakını korumaya çalışırken Çin de Güney Çin Denizi'yle ilgili meseleye ABD'nin müdahil olmasını engellemeye

12 "China hits back at US over South China Sea claims", *BBC*, <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-38729207>, (Erişim Tarihi: 31.03.2017).

13 Motoko Rich, "Rodrigo Duterte, in Japan, Calls for U.S. Troops to Exit Philippines in 2 Years", *The New York Times*, https://www.nytimes.com/2016/10/27/world/asia/philippines-president-rodrigo-duterte-japan.html?_r=0, (Erişim Tarihi: 01.04.2017).

çalışmaktadır. Bu engelleme girişimleri sonucunda Güney Çin Denizi ABD ve Çin'in rekabet alanı haline almıştır.

Çin-ABD Rekabeti

Peloponez Savaşı (The Peloponnesian War) adlı eserinde Atina'nın sürekli güçlenmesini Thucydides, kendisine bir tehdit olarak algılayan Sparta'nın güçlenmeye başlamasının ve Atina'nın da karşılık vermesinin sonuç olarak savaşı kaçınılmaz kıldığını vurgulamıştır.¹⁴ Atina'nın ve Sparta'nın Çin'e ve ABD'ye benzetilmeleri, ABD-Çin ilişkilerinde yaşanan veya yaşanması muhtemel çatışmaların savaş sonucunu ortaya çıkarıp çıkarmayacağını merak edilmesine neden olmuştur. Bu merak, ABD ile Çin arasındaki ilişkilerin hassasiyetini ön plana çıkarmıştır. Çin'in ABD'nin Asya Pasifik bölgesindeki nüfuzunu ve ABD'nin Çin'in Asya'da yükselmesini engellemesi ihtimallerinin iki taraf arasında gerginliğe neden olması, Thucydides yaklaşımının söz konusu iki ülke ilişkilerinde yanlış anlaşılmalardan ve eksik bilgilerden dolayı tehlikeler yaratacağı gerçeğini ortaya koymaktadır. Her iki ülkenin birbirinden tehdit algılamadığını iddia etmesi, iki tarafın da aslında herhangi bir çatışmada zarar görmek istememesinden kaynaklanmaktadır.

1979 yılında Çin Devlet Başkanı Deng Xiaoping ABD'ye gerçekleştirdiği ilk resmi ziyaretinde, SSCB'den gelebilecek muhtemel tehditleri beraber bertaraf etmeyi ve açık kapı politikası çerçevesinde Çin'in ulusal ekonomik refahını sağlamayı amaçlamıştır. Bu ziyaretle ikili ilişkilerde radikal değişiklikler ortaya çıkmıştır. Bu radikal değişikliklere rağmen; ABD-Çin ilişkileriyle karşılaştırıldığında Rusya-Çin daha fazla ortak çıkarlar paylaşmaya devam etmiştir. Son dönemlerde Çin, ABD'yle birlikte büyük güç olmayı ve eşit düzeye erişmeyi hedeflemiştir. Bu hedefle Asya Pasifik'te rakipsiz bir güç olma bağlamında çalışmaktadır. ABD ile Çin arasında ticari odaklı başlayan ilişkiler, işbirliği anlamında hızla gelişme göstermiştir. Asya Pasifik bölgesinde yaşanan nüfuz kurma mücadelesi, özellikle Çin'in Güney Çin Denizi'nde yapay adalar inşa etmesi, ilişkilerde işbirliğinin yanında çıkarların çatışmasından kaynaklı rekabeti de gündeme taşımıştır.

14 Thucydides, *The Peloponnesian War*, çev. Martin Hammond, Oxford World's Classics, Oxford University Press, 2009, s. 24.

2011 yılında ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, *Foreign Policy*'de yayımlanan “Amerika’nın Pasifik Yüzyılı (America’s Pacific Century)”¹⁵ başlıklı makalesi ve ABD Başkanı Barack Obama’nın “ABD’nin Küresel Liderliğini Korumak İçin 21. Yüzyılın Savunma Öncelikleri” başlıklı raporu, Obama’nın yeniden seçilmesiyle Amerikan dış politikasının yol haritasının aslında hazır ve Asya Pasifik merkezli olduğunun sinyalini vermiştir. Irak’tan ve Afganistan’dan çekilen ABD’nin yeni politika alanının Asya olduğu, özellikle Çin ve Kuzey Kore’yi çevreleme politikalarını hayata geçirmesiyle hayat bulmuştur. Senatör John McCain, CSIS’te 14 Mayıs 2012 tarihinde yaptığı “Asya’da Amerikan Çıkarlarının Tanımlanması (Defining American Interests in Asia)” isimli konuşma metninde, Çin ile ABD arasında bir çatışma ihtimalinin olmadığını ve böyle bir gelişmenin her iki ülkenin de çıkarına olmayacağını vurgulamıştır.¹⁶ Joseph Nye’in altını ısrarla çizdiği gibi, post-modern dünyada güç artık bir zero-sum kavramı değildir.¹⁷

Asya, açık pazarlar, yatırım, ticaret ve ileri teknolojiye ulaşım açısından ABD’ye eşi benzeri görülmeyen fırsatlar sağlamaktadır. Dünya hegemonyasını koruma amacına sahip olan ABD’nin bu amacını gerçekleştirme yolunda iki önemli stratejisi vardır; ülke içinde ekonomik canlılığını tekrardan sağlamak ve Çin’in yükselişini bölgesinde kontrol altına almaktır. Bush yönetiminde ABD’nin Asya Pasifik stratejisi yoktur, ancak Çin’le ilişkilerde başarı elde edilmiştir. Obama yönetimi askeri ve diplomatik anlamda dikkatini tamamen Çin’in komşu ülkelere vermiştir; komşu ülkelerle ittifak ilişkileri kurulmuş, TransPasifik Antlaşması imzalanmıştır. Donald Trump’ın ABD Başkanı seçilmesiyle dış politikada belirsizlik, hâkim hale gelmiştir. Kampanya boyunca Çin karşıtı söylemlerde bulunan Donald Trump, Güney Çin Denizi’yle sert bir yaklaşım benimseyeceğini ifade etmiştir. İktidara gelir gelmez ilk icraatı, ABD’nin Trans Pasifik Anlaşması’ndan çekilmesini sağlamak olmuştur.

15 Hillary Clinton, “America’s Pacific Century”, *Foreign Policy*, http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/10/11/americas_pacific_century?page=0, (Erişim Tarihi: 01.04.2017).

16 John McCain, “Defining American Interests in Asia”, http://csis.org/files/attachments/120514_TPP_McCain_Transcript.pdf, (Erişim Tarihi: 04.04.2017).

17 Joseph Nye, “A New Great Power Relationship?”, *China-US Focus: Foreign Policy*, 26 Şubat 2013, <http://www.chinausfocus.com/foreign-policy/a-new-great-power-relationship>, (Erişim Tarihi: 04.04.2017).

ABD, Asya Pasifik'te Çin'i göz ardı edici politikalar ve stratejiler izleyemeyeceğinin farkındadır. Bunun yanında Çin de çok temkinli davranan ve sabırla dış politika stratejilerini uygulayan bir devlettir. Her iki ülke de birbirlerinden tehdit algılamadığını her fırsatta dile getirirken, aslında herhangi bir çatışma anında her iki tarafın da zarar göreceğinin farkında olduklarına vurgu yapmaktadır.

Sonuç

ABD ve Çin arasında olası mücadele alanı Güney Çin Denizi olacak gibi görünmektedir. ABD'nin Güney Çin Denizi'yle ilgili gündeminde, Çin'in yapay adalar inşa etmesini ve bu adalarda askeri olanaklarını arttırmasını durdurması yer almaktadır. Böylelikle Güney Çin Denizi'nde Çin'e uygulayacağı baskılara, Çin'in sessiz kalmasını beklemek yanlış olacaktır. Bunların yanı sıra iki taraf arasındaki ilişkiler dönemini, sahip olunan dinamiklerden ve uluslararası konjonktürden dolayı yeni Soğuk Savaş dönemi olarak tanımlamak da mümkün görünmemektedir. Tarafların ilişkilere bakış açısı, ilişkilere tanımlayacakları yeni model üzerinden gerginlik ve çatışma konularını gidermeyi amaçlamalarıyla anlaşılabilir olacaktır. İlişkilerin rekabet yerine işbirliğini barındırmasıyla Thucydides yaklaşımının gerçekleşmesi mümkün görünmemektedir. Kazan-kazan işbirliği ABD-Çin ilişkilerinin bağlayıcı unsuru olacaktır.

Bununla birlikte Çin ile Filipinler arasındaki ilişkiler tahkim mahkemesi kararı sonrasında, hiç beklenmedik şekilde ilerleme göstermiştir. Filipinler'in Çin'le arasındaki bağ kuvvetlendikçe, ABD'yle olan bağları gerginleşmektedir. Çin, Güney Çin Denizi'yle ilgili sorunlara taraf ülkelerle ilişkilerini geliştirme ve özellikle Filipinler'in ABD'yle tekrardan müttefik olmasını engellemeye yönelik bir çalışma amacı taşımaktadır. Bu amacını gerçekleştirme konusunda Çin, stratejik çerçevede başarı sergilemektedir. Filipinler ve ABD arasında her yıl gerçekleştirilen Balikatan tatbikatları devam edecektir. ABD'nin yeni seçilen Başkanı Donald Trump'la birlikte Filipinler'le olan ilişkisi, Çin'in Güney Çin Denizi'yle ilgili politikalarına da yön verecek gibi görünmektedir. Güney Çin Denizi, günümüzde iki ülke arasında rekabet alanı olduğu kadar, gelecek yıllarda da olmaya devam

edecektir. İki lke arasındaki ilişkilerin kapsamlı ve karmaşık olduğu göz önüne alındığında, Güney Çin Denizi'nin çatışma alanı olmasını beklemek yanlış bir değerlendirme olacaktır.

Yakın gelecekte, Filipinler ve Çin arasında zlmeyi bekleyen Güney Çin Denizi meselesinin bir sonuca ulaşması mümkün görünmemektedir. Her iki tarafın, sorumluluklarını yerine getirerek ikili görüşmeler gündemine meseleyi taşıması gerekmektedir. Çin'in meselenin uluslararasılaştırılmasını istememesine rağmen, meselenin mahkemeye taşınması sadece ilişkilerin zedelenmesine yol aacaktır. İkili ilişkilerin yenilenmesi ve canlanmasıyla Gney in Denizi meselesi, ift taraflı gerekleştirilen grşmelerin konusu haline getirilmelidir.

KAYNAKÇA

“China and Russia conduct war games in South China Sea”, *DW*, <http://www.dw.com/en/china-and-russia-conduct-war-games-in-south-china-sea/a-19546393>, (Erişim Tarihi: 31.03.2017).

“China hits back at US over South China Sea claims”, *BBC*, <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-38729207>, (Erişim Tarihi: 31.03.2017).

“Duterte cancels visit to disputed South China Sea island after warning from Beijing”, *theguardian*, <https://www.theguardian.com/world/2017/apr/13/duterte-cancels-visit-to-disputed-south-china-sea-island-after-warning-from-beijing>, (Erişim Tarihi: 31.03.2017).

“Flight-tests check routes to Nansha airfields”, *China Military*, http://english.chinamil.com.cn/news-channels/2016-07/13/content_7151603.htm, (Erişim Tarihi: 30.03.2017).

“Manila Takes a Stand”, *The Wall Street Journal*, <https://www.wsj.com/articles/SB10001424127887323539804578261140985134254>, (Erişim Tarihi: 30.03.2017).

BUSZYNSKI, Leszek, “The Origins and development of the South China maritime dispute”, Leszek Buszynski-Christopher B. Roberts, der., *The South China Sea Maritime Dispute: Political, Legal and Regional Perspectives*, Routledge, 2015.

CASTRO, Renato Cruz de, “The 2012 Scarborough Shoal stand-off. From stalemate to escalation of the South China dispute”, Leszek Buszynski-Christopher B. Roberts, der., *The South China Sea Maritime Dispute: Political, Legal and Regional Perspectives*, Routledge, 2015.

CLINTON, Hillary, “America’s Pacific Century”, http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/10/11/americas_pacific_century? page=0,0, (Erişim Tarihi: 01.04.2017).

HAGT, Eric-Matthew Durnin, “Space, China’s Tactical Frontier”, *Journal of Strategic Studies*, Cilt: 34, Sayı: 5, Şubat 2011, s. 733-761.

JU Hailong, *China’s Maritime Power and Strategy History, National Security and Geopolitics*, World Scientific Publishing, 2015.

MCCAIN, John, “Defining American Interests in Asia”, http://csis.org/files/attachments/120514_TPP_McCain_Transcript.pdf, (Erişim Tarihi: 04.04.2017).

NYE, Joseph, “A New Great Power Relationship?”, *CHINA-US Focus: Foreign Policy*, 2013, <http://www.chinausfocus.com/foreign-policy/a-new-great-power-relationship>, (Erişim Tarihi: 04.04.2017).

LI, Mingjiang-Loh Ming Hui Dylan, “China’s fluid assertiveness in the South China Sea dispute”, Andrew T. H. Tan, der., *Security and Conflict in East Asia*, Routledge, 2015.

RICH, Motoko, “Rodrigo Duterte, in Japan, Calls for U.S. Troops to Exit Philippines in 2 Years”, https://www.nytimes.com/2016/10/27/world/asia/philippines-president-rodrigo-duterte-japan.html?_r=0, (Erişim Tarihi: 01.04.2017).

TAY, Simon S. C., *Asia Alone: The Dangerous Post-Crisis Divide from America*, John Wiley Sons (Asia) Pte. Ltd, 2010.

THUCYDIDES, *The Peloponnesian War*, çev., Martin Hammond, Oxford World’s Classics, Oxford University Press, 2009.

XIAOYANG, Cao, “The US Asia-Pacific Rebalance Strategy versus China’s Belt and Road Initiative”, Jie Zhang, der., *China’s Belt and Road Initiatives and Its Neighboring Diplomacy*, World Scientific Publishing, 2017.

Structured Abstract

The South China is full of disputes. China claims historic and sovereign rights over the islands and the entire South China Sea. China claims the lion's share of the region. Philippine says that China's maritime claims are contrary to the 1982 Convention on the Law of the Sea. China and Philippines are parties to the UNCLOS. These historic and sovereign rights are based on a map published by China. The map contains the basis of the nine-dash stating that Paracel (Xisha) Islands and Spratly (Nasha) Islands are main features of the South China Sea.

In 1975, Philippines and China established diplomatic relations. Philippines was the second ASEAN country to found relations with China. Both countries have had rapidly developing relations, though the South of China dispute between Philippines and China has affected the bilateral ties. This was the first time since 1995 that China and Philippines had wrangled over territory in the South China. According to China, the claims of Philippines are pretty new.

From 1995 to 2000 the two countries tried to restore trust instead of solving the disputes directly. On 4 November 2002, both sides signed the Declaration on the Conduct of Parties in the South China to preserve the status quo. September 2004, Philippine President Gloria Macapagal Arroyo paid a formal visit to China. By this means the bilateral relations have reached a new level. In 2005, Chinese President Hu Jintao returned a formal visit to Philippines. Exchange of high-level visits between leaders of the two countries have played an extremely important role to work together to manage the South China Sea disputes. Until 2009, the disputes have been under control. In 2009, tensions over the disputed islands began to increase steadily. Philippines enacted Republic Act No 9522 to define its archipelagic baselines that is consistent with UNCLOS. China attached its nine-dash line map to its note verbale to the UN Commission on the Limits of the Continental Shelf to protest extended continental shelf submissions in the South China Sea to express strong opposition. Philippines denied the validity of the nine-dash line and the legal status of the Chinese islands, reefs and China's related rights in the South China in order to establish its rights to an excessive exclusive economic zone and continental shelf

in the so-called West Philippines Sea. On 2 March 2011, two Chinese patrol boats clashed with a survey ship commissioned by Philippine. With these incidents, in 2012 Philippines announced that the South China Sea was renamed as West Philippine Sea. In 2012 and 2013, Philippines was the most active. China implemented economic sanctions toward Philippines and postponed tours to the Philippines. As tensions escalated over the disputed area in the South China Sea, in 2013 Philippines unilaterally brought the arbitration case to PCA. The tribunal also found that China had violated Philippines sovereign rights.

The aim of this study is to analyze the Chinese reaction to determine how to respond the International Tribunal of the Permanent Court of Arbitration (PCA) ruling. The study examines Chinese interests in Philippines comparing and contrasting them with the US. In this context it explores the reasons behind Chinese engagement with Philippines and the South China Sea. Moreover, the evaluation of relations between China and Philippines in the framework of the South China dispute is analyzed.